

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Теоретични основни на европейската интеграция. Функционализъм. Неофункционализъм. Междуправителствено сътрудничество. Федерализъм. Неоинституционализъм. Теория на мрежите.
2	Възникване и развитие на европейската интеграционна система (1951-1970)
3	Разширяване и задълбочаване на интеграционния процес (1970-1990)
4.	От икономическа към политическа интеграция – Договор от Маастрихт. Договор от Амстердам. Договор от Ница.
5.	Европейският съюз през XXI век.
6.	Обща правна характеристика на Европейския съюз. Правна същност на Европейския съюз.
7.	Правосубектност на Европейския съюз.
8.	Членство в ЕС. Условия и ред на присъединяване на нови държави членки към ЕС.
9.	Доброволно оттегляне от ЕС.
10.	Принципи, регулиращи разпределянето на властови правомощия между държавите членки и ЕС. Принцип на предоставена компетентност. Принцип на имплицитно предоставени правомощия. Паралелност на компетентността във вътрешен и външен план. Клауза за гъвкавост.
11.	Категории компетентност на ЕС. Правила на упражняване на компетентността в отделните категории компетентност.
12.	Принцип на пропорционалност. Принцип на субсидиарността.
13.	Засилено сътрудничество.
14.	Принцип на лоялно сътрудничество. Равенство на държавите членки на ЕС. Принцип на солидарност.
15.	Принцип на зачитане на националната идентичност на държавите членки.
16.	Гражданство на ЕС. Възникване и обща характеристика.
17.	Основни политически права на гражданите на ЕС.
18.	Право на свободно движение на гражданите на ЕС. Забрана за дискриминация на основата на гражданство. Право на дипломатическа и консулска защита в трети страни.
19.	Възникване и развитие на механизъм за защита на основните права в правото на ЕС.

20.	Харта на основните права на Европейския съюз. Общи правила по прилагане на Хартата.
21.	Институционална система на ЕС. Обща характеристика. Основни принципи на институционалното устройство на ЕС.
22.	Европейски парламент. Утвърждаване на Европейския парламент като институция на ЕС. Функции и правомощия. Състав и ред на упражняване на правомощията.
23.	Европейска комисия. Функции и правомощия. Състав и ред на упражняване на правомощията.
24.	Съвет на Европейския съюз. Функции и правомощия. Състав и ред на упражняване на правомощията.
25.	Европейски съвет. Възникване и утвърждаване на Европейския съвет като част от институционалната система на ЕС. Функции и правомощия. Състав и ред на упражняване на правомощията.
26.	Европейска централна банка и Европейска система на централните банки.
27.	Сметна палата. Европейска прокуратура. Органи и агенции на Европейския съюз.
28.	Правна система на ЕС. Обща характеристика.
29.	Източници на първичното право.
30.	Източници на производното право. Номенклатура на актовете на производното право. Общи изисквания за действителност на актовете на производното право.
31.	Регламент. Директива. Решение.
32.	Нетипични източници на правото на ЕС.
33.	Общите принципи на правото като източник на правото на ЕС.
34.	Юриспруденцията на Съда на ЕС като източник на правото.
35.	Международни споразумения на ЕС.
36.	Самостоятелност на правната система на ЕС. Еднообразно прилагане на правото на ЕС. Тълкуване на нормите на правото на ЕС.
37.	Принцип на примат. Извеждане и същност. Основни задължения на националните органи, произтичащи от принципа на примат.
38.	Принцип на директен ефект. Извеждане и същност. Условия за директен ефект. Основни задължения на националните органи, произтичащи от принципа на директен ефект.
39.	Принцип на съответстващо тълкуване. Извеждане и същност. Основни задължения на националните органи, произтичащи от принципа на съответстващо тълкуване.
40.	Принцип на процесуална автономия. Принцип на равностойност. Принцип на ефективност.
41.	Принцип за отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС. Извеждане и същност. Обхват на отговорността на държавата. Условия

	за ангажиране отговорността на държавата.
42.	Система на съдебен контрол в правото на ЕС. Обща характеристика на системата на съдебен контрол. Структура и състав на Съда на ЕС.
43.	Производство за отмяна. Предмет и обхват на производството. Активно легитимирани субекти. Изисквания за правен интерес. Основания за недействителност. Действие на решението, постановено в производство за отмяна.
44.	Производство за установяване на незаконосъобразно бездействие. Предмет и обхват на производството. Развитие на производството. Действие на решението в производство за незаконосъобразно бездействие
45.	Производство за преюдициални запитвания. Обща характеристика на производството. Критерии за национална юрисдикция по чл. 267 ДФЕС.
46.	Производство за преюдициални запитвания. Условия за допустимост на запитването. Задължителен и факултативен характер на запитването. Развитие на производството. Бързо и спешно преюдициално производство. Действие на решението по преюдициално производство.
47.	Производство за установяване на нарушения на правото на ЕС . Предмет и обхват на производството. Обективна концепция за нарушенията на правото на ЕС. Жалби до Европейската комисия. Предварителни проверки на Европейската комисия. Производство по чл. 259 ДФЕС.
48.	Производство за установяване на нарушения на правото на ЕС. Досъдебна фаза. Съдебна фаза. Решение по чл. 258 ДФЕС. Установяване на нарушения по чл. 260 ДФЕС и налагане на финансови санкции на държавите членки.
49.	Производство за обезщетения по чл. 268 ДФЕС. Предмет и обхват на производството.
50.	Производство за обезщетения по чл. 268 ДФЕС. Условия за допустимост на иска. Елементи на извъндоговорната отговорност на ЕС.

Библиография

Основна:

На български език

Атанас Семов. Правна система на ЕС. Институт по европейско право, София, 2017.

Атанас Семов. Задължението за съответстващо на правото на ЕС тълкуване на вътрешните правни норми. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2022.

Атанас Семов. Приложното поле на Правото на ЕС.УИ „Св. Климент Охридски”, София, 2023.

Живко Драганов. Право на Европейския съюз. Издателски комплекс – УНСС, София, 2023.

Станислав Костов. Актове на Съда на Европейския съюз. Правни последици. Сиби, София, 2011.

На френски език

Abdelkhaleq Berramndane, Jean Rossetto. Droit de l'Union européenne, Institutions et ordre juridique. LGDJ, Lextenso éditions, 3ième éd., 2017, Paris.

Francesco Martucci. Droit de l'Union européenne, 3ième ed. Dalloz, Paris, 2021.

Jean-Paul Jacqué. Droit Institutionnel de l'Union européenne, 9ième édition, Dalloz, Paris, 2018.

Marianne Dony. Droit de l'Union européenne, 7ième éd. Editions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 2018.

Sean Van Reapenbusch. Le contrôle juridictionnel dans l'Union européenne. Éditions de l'ULB, Bruxelles, 2018.

На английски език

Antony Arnull, Allan Dashwood, Michael Dougan, Malcolm Ross, Eleanor Spaventa, Dercick Wyatt. European Union Law, 6th ed. Sweet & Maxwell, London, 2011.

Catherine Barnard, Steve Peers. European Union Law, 2nd ed. Oxford University Press, Oxford, 2017.

Koen Lenaerts, Dirk Arts, Ignace Maselis, Robert Bray, Procedural Law of the European Union”, 2nd ed. Sweet & Maxwell, London, 2006.

Koen Lenaerts, Piet Van Nuffel, Robert Bray. Constitutional Law of the European Union, 3rd edition, Sweet & Maxwell, London, 2011.

Pieter Jan Kuijper, Fabian Amtenbrink, Deirdre Curtin, Bruno De Witte, Alison McDonnell, Stefaan van den Bogaert, The Law of the European Union, Fifth Edition, Kluwer Law International, Leiden, 2018.

Robert Schutze, Takis Tridimas (eds.). Oxford Principles of European Union Law. Volume 1: The European Union Legal Order. Oxford University Press, Oxford, 2018

Допълнителна:

На български език

Александър Корнезов. Преюдициалното запитване до Съда на Европейския съюз, 2^{ро} издание. Сиби, София, 2012.

Атанас Семов. Права на гражданите на Европейския съюз. Том I: Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2013.

Атанас Семов. Права на гражданите на Европейския съюз. Том II: Правен режим на гражданството на ЕС и свободното движение. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2013.

Атанас Семов. Права на гражданите на Европейския съюз. Том III: Правен режим на защитата на правата на човека в ЕС - актуални проблеми в практиката на Съда на ЕС 7 години след влизането в сила на Договора от Лисабон. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2017.

Атанас Семов. Съвременно международно правораздаване. Том II. Съдът на Европейския съюз. Институт по международно право. Институт по европейско право, София, 2011.

Иван Стойнев. Правен режим за защита на конкуренцията в ЕС. Том I. Антикартелно право. Сиела, София, 2018.

Станислав Костов. „Извъндоговорната отговорност на ЕС и на държавите членки“. Сиби, София, 2017.

Флоранс Беноа-Ромер, Жан-Пол Жаке, Жан-Клод Готрон, Жоел Ридо, Етиен Крики, Жан-Дени Мутон. Записки по право на Европейския съюз. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2009.

Христо Христов. Вътрешен пазар и основни свободи на движение в правото на Европейския съюз. Сиела, София, 2018.

На френски език

Chiara Boutayeb. Droit institutionnel de l'Union Européenne. Institutions, ordre juridique, contentieux, 5ème éd. LGDJ, Lextenso éd., 2018.

Denys Simon. Le système juridique communautaire, 3ème éd., Presses Universitaire de France, Paris, 2001.

Patrick Dollat. La citoyenneté européenne théorie et statuts. Bruylant, Bruxelles, 2008.

На английски език

Catherine Barnard. The Substantive Law of the EU, The Four Freedoms, 6th edition. Oxford University Press, Oxford, 2019.

Lorna Woods, Philippa Watson. EU Law, 13th ed. Oxford University Press, Oxford, 2017.

Paul Craig, Grainne de Burca (dir.). The Evolution of the EU Law, 3rd ed. Oxford University Press, Oxford, 2021.

Takis Tridimas. The General Principles of EU Law, 2nd edition. Oxford University Press, Oxford, 2007.

Дата: 15.09.2023 г.

Съставил: проф. д-р Атанас СЕМОВ
доц. д-р Иван СТОЙНЕВ
доц. д-р Христо ХРИСТЕВ